

Przykład 3.7A

Równowagowa reakcja azotu i wodoru z wytworzeniem amoniaku będzie zgodna z równaniem:

Zmiana entalpii standardowej, $\Delta_r H^\ominus$, wynosi $-92,2 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$. Określ wartość stałej równowagi w temperaturze 67°C .

Rozwiązanie

Stosując poniższe wyrażenie zakładamy, że zmiana standardowej entalpii reakcji jest stała w danym zakresie temperatur i po wstawieniu wielkości danych w zadaniu otrzymujemy:

$$\ln \frac{K_2}{K_1} = \frac{-\Delta_r H^\ominus}{R} \left(\frac{1}{T_2} - \frac{1}{T_1} \right)$$

$$\ln \frac{K_2}{K_1} = \frac{-(-92,2 \cdot 10^3 \text{ J} \cdot \text{mol}^{-1})}{8,314 \text{ J} \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1}} \left(\frac{1}{340 \text{ K}} - \frac{1}{298 \text{ K}} \right)$$

$$\ln \frac{K_2}{K_1} = -4,60$$

$\ln K_2/K_1$ oznacza logarytm naturalny z ułamka K_2/K_1 i by określić K_2 najpierw obliczamy antylogarytm:

$$\frac{K_2}{K_1} = e^{-4,60} = 0,010$$

A następnie przekształcamy wyrażenie tak, by znaleźć K_2 :

$$K_2 = (0,010 \cdot 6,10 \cdot 10^5) = 6,1 \cdot 10^3$$

$$K_2 = 6,1 \cdot 10^3$$

➔ Pamiętajmy o przeliczeniu stopni Celsjusza na kelwiny, oraz że jednostkami $\Delta_r H^\ominus$ powinny być $\text{J} \cdot \text{mol}^{-1}$, wówczas jednostki się skracają.

➔ Jeżeli $\ln K_2/K_1 = -x$, to $K_2/K_1 = e^{-x}$

➔ Czy odpowiedź jest prawidłowa? Tak: zmiana entalpii standardowej ma wartość ujemną, więc reakcja jest egzoergiczną i spodziewamy się zmniejszenia stałej równowagi ze wzrostem temperatury.

? Zadanie 3.5

- a) W temperaturze 25°C reakcja równowagowa między azotem i wodorem prowadząca do wytworzenia amoniaku przedstawia się następująco:

Zmiana entalpii standardowej, $\Delta_r H^\ominus$, wynosi $-92,2 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$. Określ wartość stałej równowagi w temp. 350°C .

- b) W temperaturze 25°C reakcja równowagowa między ditlenkiem siarki i tlenem prowadząca do wytworzenia tritlenku siarki przedstawia się następująco:

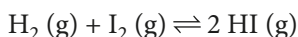
Zmiana entalpii standardowej, $\Delta_r H^\ominus$, wynosi $-198 \text{ kJ} \cdot \text{mol}^{-1}$. Określ wartość stałej równowagi w temp. 700°C .

3.8 Obliczanie stałych równowagi i składu mieszaniny równowagowej

Jeśli dla danej reakcji znamy stężenia w stanie równowagi lub ciśnienia cząstkowe odpowiadające temu stanowi, to możliwe jest obliczenie K_c lub K_p . Podobnie, wartości K_c i K_p można użyć do określenia stężeń lub ciśnień cząstkowych, jakie istnieją w stanie równowagi. Do rozwiązania większości tych problemów niezbędna jest jednak dobra znajomość algebry; przykłady powinny dać pogląd jak prowadzi się takie obliczenia.

Przykład 3.8A

Rozważmy reakcję równowagową wodoru i jodu prowadzącą do jodowodoru:

Czysty wodór i czysty jod zostają zmieszane w temperaturze 700 K i pozostawione do osiągnięcia równowagi. Stężenia równowagowe wodoru i jodu oznaczono jako równe i wynoszące $4,9 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$; jeśli przyjąć wartość K_c jako równą 54, to jakie jest stężenie równowagowe jodowodoru?

Rozwiązanie

Zacznijmy do napisania wyrażenia na K_c :

$$K_c = \frac{[\text{HI}]^2}{[\text{H}_2][\text{I}_2]}$$

Następnie, korzystając z danych zadania, wstawiamy znane wartości:

$$K_c = \frac{[\text{HI}]^2}{[\text{H}_2][\text{I}_2]} = \frac{[\text{HI}]^2}{(4,9 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}) \cdot (4,9 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3})} = 54$$

Przekształcamy równanie tak, by było wyrażeniem na $[\text{HI}]^2$:

$$[\text{HI}]^2 = 54 \cdot (4,9 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}) \cdot (4,9 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3})$$

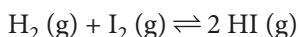
I obliczamy pierwiastek kwadratowy obu stron równania, otrzymując wartość $[\text{HI}]$:

$$[\text{HI}] = \sqrt{54 \cdot (4,9 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}) \cdot (4,9 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3})} = 36 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$$

Stężenie równowagowe jodowodoru wynosi $36 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$.

Przykład 3.8B

Rozważmy równowagową reakcję między wodorem i jodem prowadzącą do jodowodoru:

Jaki jest skład mieszaniny równowagowej, jeśli w naczyniu o pojemności $2,00 \text{ dm}^3$ przereagowało $4,00$ moli wodoru i $4,00$ moli jodu, a K_c wynosi $54,0$?

Rozwiązanie

By rozwiązać to zadanie, należy określić wartości $[\text{HI}]$, $[\text{H}_2]$ i $[\text{I}_2]$, jakie istnieją w stanie równowagi. W przykładzie mamy jednak jedynie informację o początkowej liczbie

➔ Zadbaj, by stężenia produktów były w liczniku, a substratów w mianowniku. Szczególnie zwróć uwagę na stechiometrię reakcji i użyj właściwych wykładników. Stała równowagi nie ma jednostek, co wynika z stechiometrii reakcji, sprawiającej, że miana stężeń licznika i mianownika skraca się.

➔ Zauważ, że w przykładzie podano wartość stałej równowagi i stężenia równowagowe reagentów.

➔ Sprawdź, czy odpowiedź jest prawidłowa, wstawiając wartości wszystkich stężeń równowagowych do wyrażenia na K_c , wynik powinien wynosić 54 ; jest tak rzeczywiście, co potwierdza, że odpowiedź jest prawidłowa.

➔ Zauważ, że zadanie może podawać wiele kombinacji ilości molowych i objętości, tak jak w tym przypadku, czasem stężenie jest dane wprost.